

večnost in onostranstvo skuša najti nadomestilo v utopični predstavi »večnega« razvoja. Ali ne čutite, kako je ta divergentna usmerjenost podarjena tudi v »simbolizmu« in »realizmu«, v tej osnovni razliki njunih stilov?!

Na osnovi te dvojnosti vitalno-duhovnega sveta kulture in transcendentalno-duhovnega sveta ideje se nam slednjič še enkrat odpre pogled v kaos, ki ga mora v naš odnos do označenega reda vrednot prinesiti enostranski poudarek ene same izmed teh dveh resničnosti. Tistemu nevzdržnemu, usodnemu tradicionalizmu, ki trdi, češ, da ni Slovencev razen katoliških Slovencev, in pa tistemu prav tako onemoglemu kakor ošabnemu humanističnemu patosu, ki postavlja alternativo: ali kristjan ali umetnik — naj v enaki meri velja pesnikovo vprašanje: »Kdo si, ki rad bi kupil narod moj?«

Zdi se mi, da smem v tem nazoru o ideji in kvaliteti videti simbol tega časa in zavest prihajajoče generacije. Danes nam je, o tem ni nobenega dvoma, bolj nego kdajkoli poprej potreben poudarek vezi, ki nas vse, ki smo ene krvi, podtalno vežejo med seboj po elementarnem narodnem pravu tudi tedaj, če se sicer razhajamo v pojmovanju duhovne svobode. Ker torej narod pojmem organsko, zato tudi narodovo kulturo tolmačim kot nerazdružljivo enoto, ki kvantitativno in kvalitativno obsega inegralnost slovenske zemlje, radi česar nam mora kot svet avtonomnih vrednot vselej ostati nedotakljiva ob poudarku idejnih razlik, kjer se nam odkriva metafizika slovenstva. Kulturo ustvarja človek, ideja pa je večno živa resnica Tistega, ki je tudi človeka ustvaril. Ideja je človekov »biti ali ne biti« v luči onostranstva.

B O Ž J I V I T E Z

Tákrat je bila še moja pomlad.
O, kako težko je bilo slovo!
Z zlato ribico plavalala sva
z naše kričave obale v nebeški grad.

Tam smo po belih stezicah
se z angeli šetali,
v sanjah smo božjega dvora dvorane
drugo za drugo odklepali.
Govor ni bila beseda, bil je le dih
in oči — nikaki vprašaji, le gledanje bilo je v njih.
Izza zastrtih oken je Luč sijala,
toplo in svetlo vsakemu v srce je pala.

In niti en val
se ni na obali za vrta vznemiril,
ni enkrat se ni mi korak iz svetlega ritma iztiril.
Beli galebi na belih vodah so se zibali ...

Nekega jutra za rosnim grmom
bridko zajokal sem: človek sem bil!
Angel prijatelj je mimo šel z bridko vestjo:
ne moreš vstopiti v nebeške dvorane,
dokler tvoj čas je še živ
in dokler ti rdeči utrip ne zastane ...

Angel Mihael me je poljubil za dobro slovo,
angel Gabriel mi je še dal blagoslov,
tri so mi ptice nebeške še dali na pot ...
Vdand še gradu poklonil sem se.
Vedel sem takrat: izza zaves me je gledal Gospod.
Zanj — kako lahko je bilo slovo!

Zdaj sem zopet med vami na trgu, ljudje.
O, vaš hrup se ob meni odbija,
kakor ob cesti odbije se zašlo kolo ...
Glejte, na slemenu mojega srca tri ptičke stoje
in vam o gradu nebeškem solnčno pesem pojo —
sredi vašega hrupnega sejma, ljudje,
o ljudje!

Jože Pogačnik

